बजार अवलोकन ८७

चैत्र २०७४[†]

निम्न संस्थाहरुद्वारा संयुक्त रुपमा प्रकाशित :

विश्व खाद्य कार्यक्रम– खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणाली

कृषि, भूमि व्यवस्थापन तथा सहकारी मन्त्रालय, कृषि विभाग, कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा बजार बिकास निर्देशनालय

नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ/कृषि उद्यम केन्द्र

उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्च

WFP wfp.org FNCCI

मुख्य बुँदाहरु

- ***२०७४ चैत्र महिनामा प्रयाप्त आन्तरिक उत्पादन र आयातको कारण नेपालभरका १२ बजारहरुमा अनुगमन गरिएका प्राय खाद्य वस्तुहरुको खुद्रा मूल्यहरु सापेक्षिक रुपमा स्थिर रहेको पाइयो ।***
- ***२०७४ फाल्गुण महिनामा समग्र स्फीतिदर ६.० प्रतिशत रहयो भने खाद्य तथा पेय पदार्थको स्फीतिदर ५.६ प्रतिशत रहयो तथापि केहि खाद्य वस्तुहरुको स्फीतिदर सापेक्षिक रुपमा उच्च रहयो: तरकारीजन्य पदार्थ (२८.४%), दुध तथा दुध जन्य पदार्थहरु (७.९%) र फलफूलहरु (५.६%) ।***

मूल्य

२०७५ चैत्र महिनामा नेपालभरका १२ बजारहरुमा अनुगमन गरिएका प्राय खाद्य बस्तुहरुको खुद्रा मूल्यहरुले तुलनात्मक रुपमा स्थिर रहेको पाइयो **(चित्र १** मा हेर्नुहोस) :

- मासिक रुपमा मोटा चामल र गहुँको पिठोको मूल्य न्यून रुपमा क्रमश: ०.३ र ०.९ प्रतिशतले रहयो । रातो आलु, मासको दाल र मुसुरोको दालको मूल्य क्रमश: १३.०, १.८ र ५.१ प्रतिशतले बृद्धि भयो भने भट्मासको तेल, तोरीको तेल र कुखुराको मासुको मूल्य क्रमश: १.३, १.३ र ०.७ प्रतिशतले वृद्धि भयो ।
- अघिल्लो तीन महिनाको तुलनामा प्राय खाद्यबस्तुहरुको मूल्यले, मोटा चामल र कुखुराको मासुको मूल्य वाहेक, घट्दो प्रवृति देखाए । मोटा चामलको मूल्य (१०.४ %) उच्च दरले परिवर्तन भयो ।
- गतवर्ष सोही समयको तुलनामा प्रायजसो मूल्यहरुले, मोटा चामलको र रातो आलुको मूल्य वाहेक, घट्दो प्रवृति देखाए । कालो दालको मूल्य (-२३.८ %) उच्च दरले परिवर्तन भयो ।

हालको मूल्य प्रवृतिका प्रमुख कारणहरु मौसमी उतार चढाव संग संगै बिना अवरोध यातायात सेवा संचालन र खाद्य न्यून लगायत दुर्गम क्षेत्रमा नियमित आपूर्ति हुन ।

चित्र २ मा प्रस्तुत गरे अनुसार, क्षेत्रीय बजारहरुका मूल्यहरुले राष्ट्रिय औसतको जस्तै केहि हदसम्म फरक प्रवृति देखाए । गत महिनाको तुलनामा, मोटा चामल र गहुँको पिठोको मूल्यहरु, तराईका बजारहरुमा मोटा चामलको मध्यम बढ्दो प्रवृति बाहेक, तुलनात्मक रुपमा स्थिर रहयो । तथापी मुसुरोको दालको तराईका बजारहरु र मुख्य उपभोक्ताको बजारहरुमा घट्दो प्रवृति बाहेक, पहाड र हिमाली बजारहरुमा बढ्दो प्रवृति देखाए । गत वर्ष सोही समयको तुलनामा प्रायजसो मूल्यहरुले, अपवादस्वरुप मोटा चामलको मुख्य उपभोक्ताको बजारहरुमा र पहाड र हिमाली बजारहरुमा बढ्दो प्रवृति बाहेक, घट्दो प्रवृति देखाए ।

गत एक महिनामा उद्योग वाणिज्य महासंघ/कृषि उद्यम केन्द्रद्वारा नियमित रुपमा अनुगमन गरिएका बिर्तामोड, काठमाडौं, बुटवल, सुर्खेत र धनगढीका पाँच ठूला बजारहरुमा थोक मूल्यहरु तुलनात्मक रुपमा घट्दो प्रवृति रहयो । कालीमाटी फलफुल तथा तरकारी बजारमा गत एक महिनामा अनुगमन गरिएका तरकारीको थोक मूल्यहरुले उच्च मौसमी उतार चढाव देखाए **(तालिका १** मा हेर्नुहोस): आपूर्तिमा कमी आउनाले मासिक रुपमा पालुङ्गो को साग, गाँजर, काउली र रायोको सागको मूल्यमा ३० प्रतिशत भन्दा बढीका दरले बृद्धि भयो भने बोडी, भिण्डी, परवल, प्याज, सिमि, भन्टा र गोलभेडाको मूल्यको बाली भित्र्याउने समय भएकोले ९ प्रतिशत भन्दा बढीका दरले घट्यो ।

नेपाल राष्ट्र बैंकका अनुसार समग्र उपभोक्ता मूल्य सूचकाङ्क (CPI) २०७४ चैत्र महिनामा ११९.१ भयो जुन मासिक रुपमा ०.०४ प्रतिशतले बृद्धि भयो । CPI वार्षिक स्फीतिदर ६.० प्रतिशतले बृद्धि भयो । खाद्य तथा पेय पदार्थको CPI ११४.२ मा कायम रहयो, जुन मासिक रुपमा ०.१ प्रतिशत र वार्षिक रुपमा ५.६ प्रतिशतले बृद्धि भयो; अन्य केहि खाद्यबस्तुहरुको CPI ले वार्षिक रुपमा तुलानात्मक रुपले बढ्दो प्रवृति देखाए; तरकारीजन्य पदार्थहरु (२८.४%), दुध तथा दुध जन्य पदार्थहरु (७.९ %) र फलफूलहरु (५.६%) । गैह्र खाद्य बस्तु तथा सेवाहरु सम्बन्धि CPI १२३.१ भयो, जुन मासिक रुपमा ०.०१ प्रतिशत र वार्षिक रुपमा ६.३ प्रतिशतको बृद्धि हो ।

आपूर्ति

आन्तरिक उत्पादन र नियमित आयातले गर्दा प्रयाप्त उपलव्धता हुनुको साथै बिना अवरोध यातायात सेवा सन्चालन भइरहेकोले देशभर खाद्य बस्तुहरुको आपूर्तिमा सुधार आएको छ ।

पूर्वानुमान

आउंदो महिना नियमित खाने खाद्य बालीहरु रिक्तहुने समयको सुरुवात संगै देशभर अनुगमन गरिएका प्राय खाद्य वस्तुहरुको मूल्य, हालै भित्राएको गँहु बाली बाहेक स्थिर रहने वा बढ्ने अनुमान गरिएको छ ।

गँहु उत्पादनको प्रारम्भिक अनुमान अनुसार यस वर्ष वाली बृद्धि हुने समयमा पानी परेको र बिना अवरोध समयमा नै प्रयाप्त मात्रामा रासायनिक मल र अन्य आगतहरु (बिउ बिजनको)

तालिका १: मासिक रुपमा मुख्य वस्तुहरुको मूल्यमा भएको अत्याधिक परिवर्तन

वस्तुहरु	मूल्य ने रु/ केजि, लि	१ महिनाको परिवर्तन (%)	अवलोकन
पालुङ्गोको साग, गाँजर, काउली र रायोको साग	विभिन्न	> ३०	कृषि उत्पादन रिक्त हुने समय भएको हुनाले आपूर्तिमा कमि
बोडी, भिण्डी, परवल, प्याज, सिमि, भन्टा र गोलभेडा	विभिन्न	< -९	बाली भित्र्याउने समय भएको हुनाले आपूर्तिमा बृद्धि ।

चित्र १: १२ महिनाको औसत मूल्य *

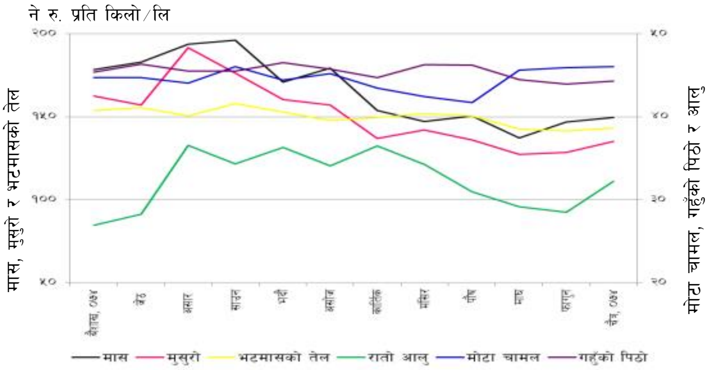

चित्र २: मूल्य परिवर्तन प्रतिशतमा ** (१ महिना र १ वर्ष)

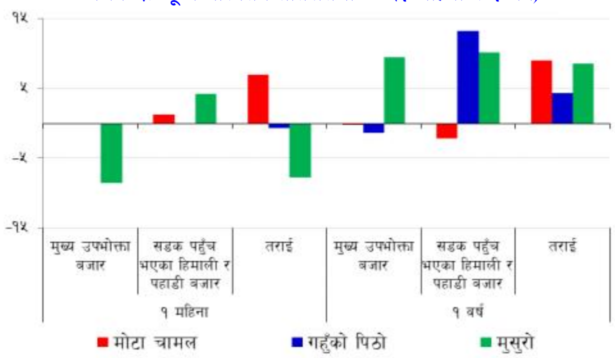

† मूल्यहरु २०७४ चैत्र महिनाको बजार मूल्यसँग सम्बन्धित छन् ।

* मूल्यहरु यस प्रतिवेदनको पछाडी पट्टी दिईएको बजारहरुबाट लिइएको हो । तर *सडक नपुगेका हिमाली तथा पहाडी बजारहरु* यसमा समावेश छैनन् ।

** मूल्य परिवर्तन यस प्रतिवेदनमा भएका सम्पूर्ण बजारहरुसंग सम्बन्धित छन् ।

नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन प्रणाली
Nepal Khadhya Suraksha Anugaman Pranali (NeKSAP)
Nepal Food Security Monitoring System

Nepal Food Security Monitoring System (NeKSAP) website: http://www.neksap.org.np

बजार अवलोकन-८७

मुख्य खाद्य बस्तुहरुको खुद्रा मूल्य- चैत्र २०७४

बजार	मुख्य खाद्य बस्तुहरु	हालको मूल्य (नेरु/केजि नेरु/लि)	मूल्यमा परिवर्तन (%) * १ महिना	३ महिना	१ वर्ष	औसत परिवर्तन १म	३ म	१ वर्ष
मुख्य उपभोक्ता बजार								
काठमाडौं	मोटा चामल	४६.०	–	–	-४.२	–	–	▶
	गहुँको पिठो	४८.०	–	–	११.६	–	–	▶
	भटमासको तेल	१८५.०	–	–	४५.७	–	–	▲
	कुखुराको मासु	३५०.०	–	–	६.१	–	–	▶
	तोरीको तेल	२४०.०	–	–	१०.१	–	–	▶
	मास	१४०.०	–	–	-३६.७	–	–	▼
	मुसुरो	११०.०	–	–	-९.८	–	–	▶
	आलु	४०.०	–	–	१७.६	–	–	▲
पोखरा	मोटा चामल	५४.०	०.०	०.०	३.८	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४८.०	०.०	६.७	२.१	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१०५.०	-१९.२	-१२.५	-१६.०	▼	▼	▼
	कुखुराको मासु	३६०.०	०.०	१२.५	०.०	▶	▲	▶
	तोरीको तेल	१९०.०	५.६	५.६	५.६	▲	▶	▶
	मास	१७०.०	-२९.२	-१९.०	-१५.०	▼	▼	▶
	मुसुरो	११५.०	-११.५	-८.०	-३०.३	▼	▶	▼
	आलु	४५.०	४.७	१२.५	-२.२	▶	▲	▶
क्षेत्रीय तराई बजार								
बिराटनगर	मोटा चामल	३६.०	२.९	-१०.०	-१०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४५.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१२५.०	४.२	०.०	-३.८	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३००.०	०.०	०.०	-२.६	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१९०.०	०.०	-५.०	८.६	▶	▶	▶
	मास	१००.०	०.०	-१३.०	-२८.६	▶	▼	▼
	मुसुरो	११०.०	०.०	४.८	-१४.१	▶	▶	▶
	आलु	२०.०	-२०.०	-५०.०	०.०	▼	▼	▶
बिरगंज	मोटा चामल	४५.०	०.०	०.०	१८.४	▶	▶	▲
	गहुँको पिठो	५०.०	०.०	०.०	२५.०	▶	▶	▲
	भटमासको तेल	१५०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	३२०.०	६.७	१४.३	-५.९	▲	▲	▶
	तोरीको तेल	१७५.०	०.०	०.०	-३०.०	▶	▶	▼
	मास	१००.०	०.०	०.०	-३३.३	▶	▶	▼
	मुसुरो	१२०.०	-७.७	-७.७	-२०.०	▼	▶	▼
	आलु	२०.०	-३३.३	-६३.६	०.०	▼	▼	▶
नेपालगंज	मोटा चामल	५४.०	–	–	३५.०	-	-	▲
	गहुँको पिठो	४२.०	–	–	-२.३	-	-	▶
	भटमासको तेल	१४२.०	–	–	-०.२	-	-	▶
	कुखुराको मासु	३००.०	–	–	-२०.०	-	-	▼
	तोरीको तेल	१८४.०	–	–	-११.४	-	-	▶
	मास	१२५.०	–	–	-४२.०	-	-	▼
	मुसुरो	११०.०	–	–	-२६.७	-	-	▼
	आलु	२०.०	–	–	-२१.०	-	-	▼
धनगढी	मोटा चामल	४५.०	२५.०	९.८	१६.०	▲	▶	▲
	गहुँको पिठो	३४.०	-२.९	-२.९	-१३.३	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१३०.०	-७.१	०.०	०.०	▼	▶	▶
	कुखुराको मासु	३००.०	०.०	-६.३	-७.४	▶	▶	▶
	तोरीको तेल	१६०.०	६०.०	०.०	०.०	▲	▶	▶
	मास	१००.०	-३७.५	-९.१	-४७.४	▼	▶	▼
	मुसुरो	१००.०	-२३.१	०.०	-३३.३	▼	▶	▼
	आलु	२५.०	२५.०	०.०	२५.०	▲	▶	▲

▲ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य बढेको

▶ सामान्य मूल्य परिवर्तन

▼ सामान्य मूल्य परिवर्तन भन्दा मूल्य घटेको

* यदि मूल्य परिवर्तन १ महिनामा ५ % सम्म, ३ महिनामा १० % सम्म अथवा १ वर्षमा १५ % सम्म भएमा त्यसलाई सामान्य मानिने छ ।

बजार	मुख्य खाद्य बस्तुहरु	हालको मूल्य (नेरु/केजि)	मूल्यमा परिवर्तन (%) * १ महिना१	३ महिना	१	औसत परिवर्तन १म	३ म	१वर्ष
भैरहवा	मोटा चामल	५२.०	–	–	१५.६	-	-	▲
	गहुँको पिठो	३४.०	–	–	-१५.०	-	-	▶
	भटमासको तेल	११०.०	–	–	-८.३	-	-	▶
	कुखुराको मासु	३२०.०	–	–	३.२	-	-	▶
	तोरीको तेल	१९०.०	–	–	४०.७	-	-	▲
	मास	७२.०	–	–	-६८.७	-	-	▼
	मुसुरो	७५.०	–	–	-४०.०	-	-	▼
	आलु	२५.०	–	–	१०.६	-	-	▶
सडक पहुँच भएका हिमाली तथा पहाडी बजारहरु								
धनकुटा	मोटा चामल	४०.०	५.३	–	-९.१	▲	-	▶
	गहुँको पिठो	४५.०	०.०	–	-१०.०	▶	-	▶
	भटमासको तेल	१३०.०	४.०	–	४.०	▶	-	▶
	कुखुराको मासु	४००.०	१७.६	–	२५.०	▲	-	▲
	मास	१००.०	५.३	–	-३६.७	▲	-	▼
	मुसुरो	१००.०	११.१	–	-२७.५	▲	-	▼
	आलु	२५.०	१३.६	–	-३४.२	▲	-	▼
रोल्पा	मोटा चामल	५०.०	०.०	–	१६.३	▶	-	▲
	गहुँको पिठो	४०.०	०.०	–	-२.४	▶	-	▶
	भटमासको तेल	१३०.०	०.०	–	-७.१	▶	-	▶
	कुखुराको मासु	३४०.०	०.०	–	-१.७	▶	-	▶
	मास	१५०.०	०.०	–	-३१.८	▶	-	▼
	मुसुरो	१२०.०	०.०	–	-२५.०	▶	-	▼
	आलु	४०.०	०.०	–	-४.८	▶	-	▶
सांफेबगर	मोटा चामल	३५.०	०.०	-२.८	-१२.५	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४२.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१७०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	कुखुराको मासु	४००.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	मास	१६०.०	०.०	-८.६	-२०.०	▶	▶	▼
	मुसुरो	१६०.०	०.०	-३.०	-२०.०	▶	▶	▼
	आलु	४०.०	०.०	०.०	-२०.०	▶	▶	▼
जुम्ला	मोटा चामल	५५.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	६०.०	०.०	९.१	०.०	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	१८०.०	-५.३	०.०	१२.५	▼	▶	▶
	कुखुराको मासु	४५०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	मास	१९०.०	५.६	-५.०	-१३.६	▲	▶	▶
	मुसुरो	१८०.०	५.९	०.०	०.०	▲	▶	▶
	आलु	२५.०	०.०	-१६.७	-१६.७	▶	▼	▼
बाजुरा	मोटा चामल	३६.०	०.०	-१०.०	-५.३	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	४५.०	०.०	२.३	०.०	▶	▶	▶
	सीमी	१८०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
	मास	१७०.०	०.०	०.०	-२२.७	▶	▶	▼
	मुसुरो	१७०.०	०.०	०.०	-२२.७	▶	▶	▼
	आलु	४०.०	०.०	०.०	-११.१	▶	▶	▶
सडक पहुँच नभएका हिमाली तथा पहाडी बजारहरु								
हुम्ला	मोटा चामल	१६५.०	०.०	०.०	१७.९	▶	▶	▲
	गहुँको पिठो	१७०.०	०.०	०.०	६.३	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	३००.०	०.०	०.०	-६.३	▶	▶	▶
	सीमी	१५०.०	०.०	०.०	१५.४	▶	▶	▲
	मास	३८०.०	०.०	०.०	५.६	▶	▶	▶
	मुसुरो	३८०.०	०.०	०.०	८.६	▶	▶	▶
	आलु	६०.०	०.०	०.०	०.०	▶	▶	▶
डोल्पा	मोटा चामल	१६०.०	०.०	-५.९	१४.३	▶	▶	▶
	गहुँको पिठो	१३०.०	०.०	-७.१	८.३	▶	▶	▶
	भटमासको तेल	२४०.०	०.०	०.०	-२०.०	▶	▶	▼
	सीमी	२५०.०	०.०	२५.०	२५.०	▶	▲	▲
	मास	२२०.०	०.०	०.०	-२६.७	▶	▶	▼
	मुसुरो	२३०.०	०.०	०.०	-२३.३	▶	▶	▼
	आलु	६०.०	९.१	९.१	-३३.३	▲	▶	▼

यो **बजार अवलोकन** विश्व खाद्य कार्यक्रम, नेपालले कृषि व्यवसाय प्रवर्धन तथा बजार बिकास निर्देशनालय, नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघ तथा उपभोक्ता हित संरक्षण मञ्चको संयुक्त सहकार्यमा नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन प्रणाली NeKSAP को एक अंशका रुपमा तयार पारेएको हो । नेपाल खाद्य सुरक्षा अनुगमन तथा विश्लेषण प्रणालीद्वारा प्रकाशीत सम्पूर्ण सामग्रीहरु NeKSAP को विद्युतिय ठेगाना http://www.neksap.org.np मा हेर्न सकिनेछ । थप जानकारीका लागि पो. ब. १०७, टेलिफोन : ५२६०६०७ एक्सटेन्सन् नं.: २४२०–५ मा सम्पर्क राख्न सकिनेछ ।

यो परियोजना संयुक्त अधिराज्य को सहयोगमा सञ्चालित छ ।
यस बुलेटिनमा प्रकासित विचारहरुले संयुक्त अधिराज्य सरकारको विचारहरुलाई प्रतिविम्वित गर्दछ भन्ने कूनै जरुरी छैन ।